

DE 1789,3 12
SEQVELA VENATORIA
VVLGO
IAGDFOLGE

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
AVCTORITATE
SVMMAE IN VTROQVE IVRE DIGNITATIS
CONSEQVENDAE CAUSA

A. D. XII. MART. MDCCLXXXIX

DISSERIT

AVCTOR
IO. ANDREAS NIEPER
LVNEBVRGENSIS.

GOTTINGAE,
TYPIS IO. CHRIST. DIETERICH.

DE

SEQUELAE ANATOMIAE

1778

LAGDUNENSIS

ILLUSTRIS SOCIETATIS ORNITHOLOGICAE

AVONENSIS

ANNO DOMINI 1778

CONSERVANDAE CAUSA

A. D. MDCCLXXVIII

LAGDUNENSIS

LAGDUNENSIS

JOHANNES WILHELMUS

GOTTINGAE

JOHANNES WILHELMUS

HAS QUAE SVBSCRIBIT ACADEMICO SVB
STVDIORVM PRIMITIIS
PARENTI OPTVMO
AMORIS PVE GRATIQVE ANIMI TESTES
AETATEM DEVENERANDO

IOANNI WILHELMO
NIEPER

VTRIVSQVE IVRIS DOCTORI

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

HAS QVALESCVNQVE ACADEMICORVM
STVDIORVM PRIMITIAS
AMORIS PII GRATIQVE ANIMI TESTES
SACRAS ESSE IVBET

IOANNI WILHELMO
NIEPER

ATQVE
D. D. D.

FILIVS OBEDIENTISSIMVS
IO. ANDREAS NIEPER.

DE
SEQUELA VENATORIA

VVLGO

IAGDFOLGE.

S. I.

Prooemium, rationem instituti et Scriptores complectens.

Inter ea iura, quae in foris nostris Germania, magnas
easque infinitas fere lites excitant, certe et illud ius
pertinere censeo, quod iuri venandi affine est, et sub no-
mine sequelae venatoriae venire solet. Vix enim vnus et
alter, qui gaudet iure venandi, gloriari tuto potest, se
quod ad sequelam venatoriam cum confinibus suis, germa-
nice *Grenz-Nachbaren*, amice conspirare, et absque villa lite
cum illis degere; hoc rei venatoriae aequus aestimator in-
facias ire facile non poterit. Cuius rei rationem vnice in
eo ponendam esse credo, quod nonnulli, ceteroquin magni
nominis *ICTi*, verum huius iuris fundamentum non satis
perspe-

perpexisse, et ius romanum, quod tamen in Germania commune, et hinc in casu dubio sequendum est, quoad hunc passum non recte intellexisse videantur, quid? quod totam controuersiam ex legibus Prouincialibus, obseruantia et consuetudine, decidendam esse, in illarum defectu autem sequelam plane non competere, statuere haud dubitauerint. Quae cum ita sint, et cum summos in vtroque iure honores mihi ambiendi, speciminis publice edendi officium incumberet, argumentum etiam de persecutione ferarum nondum ita exhaustum deprehenderem, vt nulla plane vltior discussio ab aequo rei venatoriae aestimatore desideretur, dicti argumenti tractandi explicandique consilium cepi. Quo facto et idem illud mihi accidisse libenter fateor, quod plerisque in rebus humanis accidere solet. Ea videlicet iura, quae prae ceteris cuique curae cordique sunt, pro viribus defendere satagit.

Quod scripta attinet, quibus idem argumentum, figillatim, et data opera ^{a)} tractatur, vnicum tantum mihi haecenus innotuit, nempe Ioh. HARTMUTH RAYS diff. de Ferarum Persecutione in territorio alieno, vulgo *Jagdfolge*, Giesae 17. 82. Qui scriptor tamen ad illos ICTos mihi pertinere videtur, quos LEYSERVS ^{b)} assentatores vocat. Principi enim intra territorium suum ius sequelae indistincte competere asserit, aliis

^{a)} Nam ii scriptores, qui vel generatim de re venatoria iuris commentariis egerunt, et quaestionem propositam in transitu quasi tangunt, vel in decisione quadam, omiſſis rationibus prolixis, de ea tantum tractant, non sunt huius loci.

^{b)} In Diff. de Assentatione ICTorum, in Tom. XIII. Medd. ad Pandect.

e contrario non aliter, nisi lege prouinciali, consuetudine, pacto, priuilegio, praescriptione illud competere doceri possit. Qua in re tamen me consentientem non habet, propterea, quod haec assertio in perantiqua illa hypothese nitatur, quod scilicet venatio sua natura sit regale, et quod, constitutis ciuitatibus, dominium ferarum priuatiue sit penes Imperantem. Ait nempe citatus auctor in diss. citata §. 5. „ab initio ferae bestiae fuerunt res nullius adeoque a quouis occupari potuerunt, id ipsum tamen constitutis ciuitatibus mutatum, et dominium ferarum suae venatio iubente etiam ipso iure naturae non nisi imperantibus et iis quibus expressa vel tacita eorum voluntate est indulta competit. — Est sane haec Philosophia TITII c) aliorumque, quam probat quoque HORNIUS d), quae tamen a nouioribus ICTIS e) cordatis, dicto Chrysofomi caus. XI. qu. 3. Can. 86. quasi excitatatis, iam dudum impugnata, et argumentis grauissimis ita, destructa est, vt vltior eius discussio iam nunc inutilis videatur. Sed positus etiam hifce principiis pro veris, quae in nonnullis Germaniae territoriis regnare scio; tamen illationem exinde factam negandam esse credo. Ex infra nempe dicendis

A 2

- c) In iure Priuato Romano - Germ. Libr. VIII. cap. 14. §. 5.
- d) In iure Publ. cap. 60. §. 18.
- e) Caus. BILDERBECK in der gründlichen Deduktion gegen die vermeintliche Regalität der Jagden. Celle 1723 und 1741. in fol. D. G. STRUBEN in Vindictis iuris ven. nobilitatis germ. Hildesiae 1739, et in eiusdem Nebenstunden P. I. nr. 2. pag. 182. seqq. et P. 2. nr. 2. pag. 584.

mania
hunc
totam
cia et
autem
erint.
hono-
in
non-
terior
retur.
Quo
d ple-
iura,
iribus

ntum,
ntum
RAYS
ieno,
en ad
vs b)
Funt
aliis
boue

men-
gunt,
ntum
dect.

dis apparebit, ius sequelae annexum et naturale iuris venandi constituere, quod in dubio adesse praesumitur. Si igitur ponimus ius venandi ceu *Principale* legitime acquisitum, ius sequelae ceu *minus Principale* et annexum simul competat necesse est, sine respectu vtrum venatio in territorio sit *regale* nec ne.

§. 2.

Notio sequelae venatoriae.

Sequela venatoria, germ. *Jagdfolge*, est vocabulum quod in sensu *proprio* et *improprio* sumitur. In significato *improprio* est ius a subditis exigendi operas, quae ad exercitium venationis necessario requiruntur. In multis nempe locis Germaniae moribus receptum est, vt subditi venationis causa euocari et operas venatorias, tam iumentis, quam corpore praestare teneantur, quas operas nonnulli rectius vocant *Jagdäienste*, et quarum naturam late describit AHASV. FRITSCHIVS f). Quem significatum tamen meum iam non facio. In sensu *proprio* sequela venatoria denotat 1) ipsum actum quo quis feram persequitur et quidem sine discrimine vtrum id fiat in fundo proprio an in alieno. Sed hic est sensus gram-

f) In Tract. de iure lustrationis et sequelae cap. 9. — in *eiusdem opusc.* Tom. I. pag. 212. Hocce tamen ius sequelae ven. in sensu *improprio* confundi non debet cum iure sequelae in genere, quippe quod est ius Principis exigendi a subditis seruitia ad ea quae salus et securitas publica postulant. Cf. Cimelion illud Iuridicum Göttingense, *Virum perillustrem* G. L. BOEHMERVM in diss. de Centena sublimi, cap. 3. §. 49.

grammaticus, nec ad me iam pertinet. Deinde 2) sumitur *subiectiue* pro iure, h. e. pro facultate morali aliquid agendi; et in hoc significato est *ius virtute iuris venandi competens, feram in nostro fundo excitatione et vulneratione aliaue ratione occupari coeptam, eamque in alterius fundum fugientem, propria auctoritate persequendi, eamque ibi deprehensam nostram faciendi;* germanice *Nacheile, Nachsetzung, Wildfolge, Nachfolge, Jagdfolge* g). Et hunc significatum pro modo virium mearum meum iam facio. Quia autem dictum ius non solum secundum principia iuris naturae, sed et secundum ius positium romanum et hodiernum considerari potest, e re mihi videtur pro hac partitione rem ipsam tractare.

§. 3.

Continuatio.

Naturam et indolem iuris sequelae venatoriae, de quo differere iam animus est, breuiter ita complector. Pono in eo ius venandi, vt conditionem sine qua exerceri plane non potest, illudque tanquam effectum, annexum, et naturale iuris venandi considerandum esse arbitror, adeoque demto iure venandi, nec persecutionem ferae vulneratae cuiquam competere posse statuo. Cum igitur tam iure naturae, quam iure ciuili romano, cuilibet venatio pateat, quemlibet etiam ius sequelae eatenus exercere posse oportet. E

A 3

contra-

g) Cf. SECKENDORF *im Fürsten-Staat*, Part. 3. cap. 3. reg. 5. §. 6. — et Iod. BECK in tract. *de iure forestali* cap. 13. §. 4. Ridiculum derivationem vocabuli *Jagdfolge* a vocibus graecis *ἀγείν* et *ὄλιος* defendit RAYS l. c. §. 2.

contrario rústici hodierni h) alique iure venandi generatim delicti, hocce ius legitime exercere non possunt. Hi enim, dum venatum exeunt, illicite agunt, et factum illicitum agenti ius aliquod tribuere non potest. Idem illud iudicium ferendum esse reor de his, quibus facultas venandi non quidem *generatim* deest, sed tantum *secundum quid*, hoc est, qui tantum certas et determinatas ferarum species, v. c. lepores et vulpes, neququam ceruos et capreas venari possunt; quippe qui, si speciem ferarum ipsis interdictam venantur, atque vulnerant, nec iure sequelae gaudere possunt. Ex his tamen statim non est inferendum, exercitium venationis aliter competere non posse, nisi iuncta sequela venatoria. Constituit enim naturale iuris venandi, quod adesse praesumitur; naturalibus autem rei, salva eius existentia licet derogare. Hinc et legibus, Prouincialibus, obseruantis et pactis specialibus huic iuri derogatum passim videmus, saluo iure venandi i). Constitit porro vis et potestas huius iuris, in solo iure, feras in nostro fundo occupari coeptas, et in alienum fundum se conferentes, peruestigandi. Hinc toto coelo differt ab ipso iure venandi et conuenandi, *Koppeljagd*, quippe quod ius facultatem tribuit, feras etiam illas, quae ex nostro fundo non auferunt, in alieno latitantes inuestigare et vulneratione aliisque mediis licitis occupare

h) Vide tamen GRIEBNERI opuscula iur. publ. Tom. I. sect. 4. §. 2. STUMPF in Chron. Lib. IX. t. 17. 18. et 19. — Dantur nempe regiones, in quibus rústicis hodiernis ius venandi speciatim acquiritur. Quo etiam referri merentur *die Einwohner des Lüneburgischen Amtes Iten*. Vid. STRUBEN de iure villie, cap. 3. et STISSER in der Forst- und Jägdgeschichte der Teutschen, cap. 3. pag. 61.

i) Cf. BERGER in Oec. iur., Lib. 2. Tit. 2. §. 8.

cupare *h*). Tribuit praeterea ius, de quo mihi sermo est, facultatem, fundum alienum, id est talem ingrediendi, in quo ius venandi non competit, ibique occupationis coepae finiendae causa, actum aliquem fuscipiendi, in quo alias, inuito domino venationis, nil valide fuscipi potest. Quod ius cum nobis constet, respectu fundi alterius citra respectum ad personam possessoris, recte ad species servitutum adeoque ad *iura in re* ab interpretibus refertur *l*). Possessor enim fundi, quisquis ille sit, pati tenetur, ut bestiam vulneratam et in vicinum fundum fugientem propria auctoritate persequar, illamque ibi deprehensam meam iam faciam. Iam vero expediti iuris est, toties servitutem adesse, quoties vicinus, qua dominus fundi, in re sua ad patiendum vel ad non faciendum iure obstringitur *m*). Cum tamen servitus generatim accepta, non intelligatur, sine iusta illius causa efficiente, operae pretium erit, et ordo rei id postulare videtur, ut iam disquiram, unde hoc ius descendat.

§. 4.

h) Cf. ANDR. HOMBORG *Diff. de iure conuenandi, germ. Koppeljagd.* Helmit. 1710.

l) L. 15. pr. et §. 1. D. de serv. Mihi tamen sermo tantum est de regula. Nam si supponimus legem provincialem, qua ius sequelae ex iure communi competens, finium evitandarum causa penitus sublatum, et expresse cautum est, ut nemo sibi illud asserat, nisi qui privilegio, conventionem et praescriptionem id sibi acquisitum esse docere possit; tum ius, de quo loquimur, etiam seu *personale* cogitari potest. v. c. si conceditur ad dies vitae seu per modum precarii. — Ex infra nempe dicendis patebit, dispositionem iuris naturae, qua primario fundatur ius sequelae, esse mere permissivam, cui abusus evitandi causa, cum ingressus in fundum alterius saepius fiat venationis clanculariae exercendae, non sequelae causa, per leges positivas utique derogari potest.

Vnde hoc ius descendat.

Si ius sequae venatoriae ex suo initio et fundamento aestimas, illud principaliter *posito facto inchoatio* occupationis, ex lege naturali descendere mihi quidem videtur. Quam dispositionem iuris naturae deinceps legibus positivis, tam communibus, quam provincialibus, agnitam atque confirmatam deprehendimus. Scilicet ex principiis iuris naturae, ferae bestiae, quoad homines in communione viuunt, nec agros et praedia dominio singulorum adscribunt, sunt res communes et nullius, adeoque occupantibus cedunt; et eatenus singulis hominibus a natura aequale ius datum est, ita, vt par sit omnium conditio. Quam primum autem vnus illorum factum aliquod fuscipit, quo occupationem rei cuiusdam tantum inchoat, quale in animalibus feris tam quadrupedibus quam volucribus est factum vulnerationis (*das Anschiesen*), reliquos omnes respectu huius indiuidui praeuenit atque excludit. Feram bestiam ipsam quidem per eiusmodi factum inchoatiuum nondum plene acquisiuit, hoc iis qui contra ea disputant, quae docet GVDLINGIVS *m*) lubenter concedo. Nam hocce principio posito, quod videlicet per factum, quod tantum inchoatiuum occupationis est, animal ipsum iam sit acquisitum, fundamentum sequelae esset in aprico, id quod tamen asserere non audeo. Fera enim bestia, sola vulneratione, in talem statum redacta non est, in quo libere de ea disponi possit *n*), id quod

m) In iure naturae, cap. 20. §. 14. pag. 183.

n) Cf. HÖPNER *im Naturrecht*, §. 49. — Adprehensio actualis non requiritur, quamuis id putet KÖHLER in iure naturae, §. 1513.

quod tamen ad plenam occupationem necessario requiritur; attamen ius aliquod nouum, quod reliquorum hominum iure fortius est, in re occupanda facto suo iam nactum esse cenfeo, vi cuius occupationem illius in quemcunque locum continuare, eamque penitus finire possit, adeo vt nec tertius acquirere volentem impedire queat o), si is intelligat, alterum, animal occupari coeptum, adhuc persequi. Nec analogiae haecce philosophia repugnat. Dantur enim plures casus tam in iure nostro quam in reliqua vita, in quibus in concursu plurium, qui pari ratione vnum idemque ius exercere possunt, is tantum praefertur, qui prior est tempore, id est, qui prius facto suo inchoatiuo, tanquam medio finis alicuius obtinendi, animum suum sufficienter declarauit, de iure competente exercendo. Quae cum ita sint, factum inchoatiuum occupationis, quod quasi praeventionem iuris circa rem nullius competentis inuoluit, statuentem id lege naturali, *causam* sequelae venatoriae seu *titulum* illius constituere, mihi quidem videtur.

§ 5.

An facies rei mutata sit inuentis praediorum dominis.

Quae causa iuris sequelae, nec inuentis postea praediorum dominis, inefficax atque inanis reddita dici potest; quinimo tantam vim illius esse credo, vt 1). nec dominus praedii,

o) Cf. GYNDLINGIVS l. c. pag. 183.

praedii, in quod animal ferum, et occupari iam coeptum, se contulit, illud praecoccupare, nec 2) ingressum alterius, in fundum acquisitum, sequelae causa, prohibere queat. Quod ad utramque assertionem, interpretes iuris naturae, valde inter se dissentientes deprehendimus. Sed si dicendum quod res est, sententiam negantium, tanquam veriore, et principiis iuris naturae magis convenientem, amplectendam esse censeo. Quoad enim *primum* membrum assertionis meae, id expediti iuris esse videtur, dominum praedii, per illius acquisitionem, dominium ipsum in animalia fera ibi latentia non simul acquirere, quamvis permulti id sibi falso persuadeant *p*); sed tantum ius aliquod proprium per acquisitionem fundi in illa nancisci, cuius ea, ad instar rei iacentis, solus occupare, et omnes reliquos

p) Quo potissimum pertinet THOMASIVS in iurispud. diuina, lib. 2. cap. 10. §. 156 — 156. quem etiam LEYSEVVS sequitur, in medd. ad ff. sp. 440. med. 2., quippe qui feras bestias pro rebus accessoriis, et pertinentiis fundi habent, atque idem illud dominium quod glebas terrae, arbores, frutices, lapides afficiat, etiam feras afficere statuunt. Hocce tamen dominium tamdiu tantum durare tradunt, quousque ferae in fundo permanent; si ex fundo abeant, illud in alium transferri putant. Sed ut in horum tantorum virorum castra transeam, a me hucusque impetrare non potui. Concedo quidem, feras bestias fundi accessiones esse, sed nego illas vna cum acquisitione fundi esse acquisitas. Deest enim 1) sufficiens declaratio voluntatis tam expressa quam tacita, de iis habendis; deest 2) facultas de iis pro lubitu disponendi. HÜBNER in *Naturrecht* §. 54. Ceterum si nonnullis haec philosophia THOMASIANA de dominio ferarum, rationibus adductis non obstantibus, verior videatur, illa saltem de duratione et mutatione huius domini falsa esse debet. Id enim, quod semel acquisitione nostrum factum est, nobis inuitis alterius fieri nequit. Vid. HUBER in *Digression.*, Part. I. Lib. 4. cap. 20.

reliquos ab illorum acquisitione excludere potest *q*). Quod ius tamen proprium, domino fundi in animalia fera latentia competens, ea tantum animalia respicit, quae sua sponte et vltro in illo degunt, neutiquam vero illa, in quae alius per factum suum ius aliquod iam acquisiuit, modo ponamus, eum, qui occupationem facto iam inchoauit, sua sponte ab eo non iterum desistere; tunc enim dominus fundi ius suum proprium exercere non prohibetur, quoad vero alter feram persequitur in exercitio iuris illum turbare non potest. Ius enim occupationem coeptam finire volentis antiquius est iure domini venationis; in concursu autem duorum iurium eiusdem generis antiquius tanquam fortius praefendum esse, omnes fatentur *r*). Quae assertione admissa, non est, vt mediam sententiam sequamur, qualem sequitur SEBAST. MEDICES *s*), quippe qui bestiam vulneratam, et postea occupatam, inter vulneratam et dominum fundi diuidendam esse statuit. Quod alterum membrum assertionis meae attinet, an scilicet dominus fundi ingredienti sequelae causa resistere, et ingressum prohibere possit? Fateor, rem, si ex iure naturae illam aestimas, ad collisionem iurium peruenisse. Is enim, qui occupationem interueniente facto suo iam inchoauit, ius aliquod in indiuiduum ferae bestiae acquisiuit, et dominus fundi pati non tenetur, vt in suo fundo contra ipsius voluntatem

B 2

q) Vid. S. L. C. disquisitione furtivae venationis, in praef. Norimb. 1767.

r) RAYS in Diss. cit. §. 21. et *Jod. Beck* de iurisdictione forestali, cap. 13. §. 4. SCHNEIDER de iure praev. circa venat. §. 13.

s) In tract. de Venatione, Part. II. quaest. 18. apud AHASVER, FRITSCH in corp. iur. ven. pag. I.

luntatem aliquid fiat. Sed etiam in hoc conflictu iurium, re penitius inspecta, ius occupationem finire volentis potius esse statuo, quam ius domini fundi. Dominus enim fundi ingressum alterius tum quidem prohibere potest, cum is fiat animo, aliquid respectu rei ibi sitae, suscipiendi, in quam ingredienti hactenus vel plane nullum ius, vel saltem debilius iure domini fundi competit, v. c. si ingressus fiat venationis exercendae causa; hoc enim in casu ius domini fundi in feras bestias ibi latitantes fortius est, quam ius ingredientis; nequam vero ingredienti resistere posse credo, si is ea intentione ingrediatur, ut ex fundo rem repetat in quam iam ante ingressum legitimo modo ius aliquod sibi acquisiuit. Et haec videtur esse philosophia ipsius PUFENDORFII *t*). Quibus rebus ita comparatis, sequelam venatoriam, seruitutem lege naturali, posito facto inchoatiuo, impositam, recte dixeris. Quilibet enim dominus praedii, quod soli est, in suo aliquid pati et non facere tenetur, vi legis naturalis. Et hinc etiam sequelam, seruitutem reciprocam esse, iure statuere possum, quod tamen plerique negant *u*).

§. 6.

Quomodo factum inchoatiuum comparatum esse debeat.

Dixi, §. 4, factum inchoatiuum occupationis, statuentem lege naturali, causam et titulum sequelae venatoriae constitutere.

t) In obs. Tom. 3. obs. 192.

u) RAYS l. c. §. 27. Vide etiam sententiam Senatus Imp. aulici wegen der Jagdfolge in causa Stollberg contra Hessen-Darmstadt, sub dato 6. Aug. 1717. in Tom. V. Der Reichshofraths concl. pag. 592.

stituire. Sed quia factum inchoatium varie cogitari potest, iam quaeritur, quomodo illud comparatum esse debeat, si ius aliquod efficax in rem occupandam operari debeat? Equidem crediderim sequens principium cognoscendi, rem, si non totam, tamen quoad maximam partem conficere. Si scilicet individuum ferae bestiae, post factum inchoativum aequè difficile existit ad capiendum, quam aliud eiusdem generis, tunc factum inchoativum insufficiens est, nec ius aliquod efficax in illud operari potest. — Quod si vero illud, post factum inchoativum, facilius existit ad capiendum, quam aliud eiusdem generis; tunc sufficiens est factum, quod ius efficax ideoque ius sequelae, fundare potest. Ex hoc principio posito sequitur, solam excitationem non sufficere, et hinc feram a me excitatam ab alio capi posse, non est dubitandam; id quod etiam probatur trito illo proverbio, cuius mentionem iniiciunt scriptores tam classici quam alii: *aliis leporem excitasti v*). Attamen si animal ferum, a canibus meis venatoriis excitatum, et aliquot horas iam exagitatum, tandem se confert in fundum vicinum, in quo ius venandi mihi non competit, ibique prae lassitudine vel cadit, et sic a canibus capitur, vel ab iis saltim adlatratur (*die Hunde verbellen das Wild*); tunc utique contrarium statuendum est, et sequela venatoria competere videtur *w*). Sed an vulneratio sufficiat, nova quaestio est. Si Doctores iuris nat., qui solam vulnerationem, ad plenariam et absolutam ferae bestiae occupationem sufficere statuunt,

B 3 et

v) Cf. GROTIUS in iure B. et P., Lib. 2. cap. 8. §. 3.

w) Cf. *die Mecklenburgischen Landes-Reverfalien*, quorum meminit LEYSER sp. 44f. med. II.

et sententiam Icti TREBATII x) sequuntur, ad hanc quaestionem affirmatiue respondere tenentur. Cum enim per vulnerationem animal iam sit acquisitum, eoque ipso in dominium vulnerantis redactum, sequi sane debet, sequelam, vi domini in bestiam vulneratam, locum habere debere. Sed haec philosophia mihi non placet, quamuis eam fouere videatur GVDLINGIVS y). Id quidem non nego, occupationem ferae per vulnerationem, tum esse finitam et absolutam, si illa cum internecone animalis statim coniuncta est z), v. c. lepus et vulpes post explosionem sclopeti statim cadunt, et irruunt quasi per aliquot passus in fundum alterius; tunc enim in talem statum redacti videntur, in quo venator pro lubitu de iis disponere potest, nec aliquid accidere potest, quo minus capiantur. Sed si vulnerationem mors in momento non sequitur, v. c. fera adhuc currit seu volat, tunc dici non potest, illam iam esse acquisitam. Voluntatem enim seu propositum agendi, distinguere debemus a fine, et eius consecutione. Voluntas itaque seu conatus occupandi feram bestiam, sunt diuersa ab illius occupatione, tanquam fine. Vulneratio ferarum est medium adhiberi solitum et necessarium, ad earum captionem, quae finis est. Cum ergo finis et eius consecutio a mediis eorumque vsu differant, vulneratio ferarum diuersa sit a capione ipsa, necesse est a). Quibus rebus ita comparatis, solam vulnerationem ad occupationem ferae sufficere non credo. Sed an

x) In L. 5. §. 1. ff. de acqv. rer. dom.

y) In iure nat. pag. 183.

z) Cf. PVEENDORF in iure Nat. et gent., lib. 4. cap. 16. §. 10.

a) Cf. KÖHLER in iure nat. §. 1513.

per eam fundetur sequela venatoria, id vnice hoc loco est in quaestione. Et si dicendum quod res est, equidem id statuendum esse arbitror, si modo ex circumstantiis appareat, animal ferum in intestinis (i. e. *Weidewund*) seu ita vulneratum esse, vt in libertate naturali diutius durare non possit, v. c. pes fractus est, seu effusio sanguinis (*Schweiss*) tanta est, vt mortem (*Verendung*) necessario sequi oporteat. Pari modo et illud factum sufficiens est quod sequelam operatur, quale nobis refert KRÄBS *b*) ex protocollo aliquo Hassiaco seqq. verbis: *Die Herren von Riedesel, wo sie an die Hessische Wildbahn stossen, haben Ihre Wälder mit Wildhecken umgeben; weil aber in solchen Wildhecken an verschiedenen Orten offene spatia sind, und in solchen Hecken unierschiedliche kleine Pforten, wodurch das Wild seinen Ab- und Zugang hat, so müssen die von Riedesel, wenn sie jagen wollen, solche offene spatia mit Wildgarn, und die kleinen Pforten mit Garnsäcken, an welchen ein Seil, daran ein starker Prügel überzwerch gebunden, zustellen. Wenn nun in dieselben Garnsäcke etwas einliese, und damit auf Hessischen Grund und Boden durchbrüche, blieben ihm die Garnsäcke am Halse und den Vorderbeinen henken, und der Prügel folgte am Seile immer hinter her, bis er durch den Prügel in den Hecken oder zwischen den Bäumen gehemmet würde, da dann derjenige so auf die Pforten bestellet, nachfolgte, und das gehemmte Thier also in dem Seil oder Garnsack auf Hessischem Grund und Boden fienge, und dies sey und heisse die Folge. —*

§. 7.

b) In tract. de ligno et lapide, part. I. class. 2. sect. 8. §. 21.
STISSER l. c. cap. 7. §. 47.

Aequitas et utilitas publica suadent sequelam venatoriam.

Dispositionem iuris nat. vi cuius sequele causa, fundum alterius, inuito domino, ingredi licet, utilitati publicae conuenire, recte asserit HOMMELIVS c) sequentibus verbis: *Sed et utilitas publica suadet, ut statuamus, venatorem feram ita vulneratam, ut sanguinem emittat, posse prosequi. Nam si prosequi non liceat, bestia lethaliter vulnerata, in agros vicinos euagetur, et in salicta se abscondens cadet, et putredine corrumpetur, sine ullo generis humani emolumento.* Pari modo conuenientiam dictae dispositionis cum aequitate naturali docet THESMARVS d) breuibus quidem sed ponderosis verbis: *et sane inhumanum est, venatori praeripere fructus laborum, et praescindere spem iustam.*

Quid iure romano iustum circa sequelam venatoriam?

Quod de fundamento sequelae venatoriae ex iure nat. hucusque disserui, id constitutis deinde ciuitatibus, legibus posituis romanis et germanicis, aliisque e) tam expresse, quam tacite, agnitum atque confirmatum deprehendimus. Quod

c) In Rhaps. obf. 68.

d) Ad GROTIUM de iure B. et P. l. c. — adde *Quintil. declam. XIII.*

e) De Gallia id testatur *Renatus Choppinus* de legib. Andegav. Lib. I. cap. 32. nr. 7.

Quod primo ius romanum attinet, de quo prius agendum esse puto, quia in defectu aliarum determinationum id sequi necessario nos oportet, probe quidem scio, legem aliquam expressam et specialem in illo non reperiri, quae de persecutione ferae occupari tantum coeptae, in fundum alienum, *directo* aliquid sit dispositum; hoc tamen non obstante legibus romanis ius naturae, quoad hunc passum tacite agnatum esse, et sequelam ex iis deduci atque defendi posse arbitror. Scilicet Romani, feras bestias in quocumque loco latitantes, pro rebus nullius habent, nec ius aliquod proprium, domino fundi competens in illas statuunt, sed illas cuique occupare permittunt, non tantum in suo, sed et in alieno fundo. At Ictus GAIUS. f) „*Omnia animalia quae terrae, mari, coelo capiuntur, id est ferae bestiae et volucres, capientium sunt.*„ Et idem ille alibi g): „*quod nullius est, id ratione naturali occupanti conceditur. Nec interest quod ad feras bestias et volucres, utrum in suo fundo quisque capiat an in alieno.*“ Quae omnia iisdem fere verbis deinde repetiit atque confirmavit IUSTINIANUS IMPERATOR h). Nec obstat quod Impp. HONORIVS et THEODOSIVS i) leones tantum occidere permittant, tanquam animalia generi humano noxia atque perniciofa. Ex qua constitutione nonnulli falso inferunt, ius venandi, alias liberum civibus Romanis, aliquando fuisse ademptum. Sed iam

f) In L. I. §. I. ff. de acquir. rer. dom.

g) In L. 3. pr. et §. I. eod.

h) In §. 12. Inst. de rer. diuis.

i) In L. vn. C. de Venat. ferar.

iam sedes cit. Tit. Cod. fat est indicio, in illo tantum
 agi de illa venationis specie, quae Iudicra et theatralis
 vocari consuevit. Scilicet Praefecti, Duces, et Officiales,
 qui rem militarem in prouinciis curabant, prouincialibus
 suis leonum occisione ideo interdixerunt, quod ipsorum
 muneris esse credebant, capere leones, eosque spectacu-
 lorum causa ad imperatoriam sedem transferre. Didi Impp.
 autem aliter volunt, et prouincialibus facultatem leones
 interficiendi haud esse denegandam, statuunt; hac potissi-
 mum ratione permoti, quod salus subditorum praeferenda
 fit voluptati Imperantium *k*). Quibus rebus ita comparatis,
 inconcussa stat assertio mea, iure videlicet romano, vena-
 tionem cuicumque et in quocumque loco licuisse. Ratio
 liberalitatis in illo principio iurisprudentiae legislatoriae
 ponenda videtur, quod in legibus ferendis indotes gen-
 tium potissimum spectari debeat. Ponebant enim Romani
 venationes in deliciis suis, vti id passim testantur scripto-
 res rerum Romanarum; quo pertinent HORATIVVS *l*) et VIR-
 GILIUS *m*), quibus et addi potest COLVMELLA *n*), nec vlla
 alia re magis delectabantur, quam libertatis imagine; hinc
 et tot leges conditas ingenio Romanorum aptas deprehen-
 dimus *o*). Aliam rationem eamque fat grauem adducit CR-
 CERO *p*) sequentibus verbis: iam vero immanes et feras belluas
 nancisci-

k) Cf. GOTHOFREDVS ad L. I. C. Theod. de Venat. Ferar.

l) Lib. I. Epist. 18. v. 49. *Idem* Lib. 3. carm. od. 24. v. 54. seqq.

m) Lib. 7. aeneid. v. 478-496.

n) Lib. I. de re rustica.

o) Cf. RIVINVS in Diss. de iure venandi in alieno fundo §. 8.

p) In Tract. de natura Deorum. Lib. 2. cap. 64. cui etiam adscribitur PLINIVS in *Panegy. Traj.* cap. 82.

nanciscimur venando, ut et vescamur iis, et exerceamur in venando, ad similitudinem bellicae disciplinae. Cum igitur venationis adeo causa, fundum alienum ingredi licuerit, multo magis id licuisse statuendum est persecutionis ferae vulneratae gratia. Et quamuis secundum veram mentem legum Romanarum, actus occupationis, qui in quocunque fundo fieri potest, distingui debeat ab ipso actu ingressionis, cuius prohibendi ius est penes dominum fundi, vti ex eo, quod Imp. IUSTINIANVS c. l. addit, videre est, quo eum qui venandi causa alienum fundum ingrediatur, a Domino, si id prouiderit, posse prohiberi, traditur *q*), ita vt posthabita prohibitione, testante id VLEIANO *r*) domino fundi actio iniuriarum competat aduersus ingredientem; tamen illa prohibitio tantum de eo casu est intelligenda, quo quis eo animo alienum fundum ingreditur, vt bestias ibi latitantes et nondum occupari coeptas, excitet, easque interueniente occupatione suas faciat, ideoque cit. leges non eo proferri possunt, vt ad persequendum animal ferum, facto sufficiente occupari iam coeptum, venia domini prius sit impetranda *s*). Quae cum ita sint, leges romanas sequelam venatoriam non quidem praecipere, sed tantum permittere, ideoque iuri naturae quod ad hunc passum conuenire, et sequelam quamvis non expresse, tamen tacite agnoscere, optimo iure statuere posse credo.

C 2

§. 9.

q) Cf. etiam L. 16. ff. de ferv. praed. rust.

r) L. 13. §. 1. et vlt. ff. de iniuriis.

s) Cf. PUFENDORFIUS in obs., Tom. 3. obs. 192.

An Dominus fundi animal occupari coeptum, iure romano praeoccupare possit?

In exercitio iuris sequelae saepius accidere solet, vt dominus fundi, in quo fit persecutio, et is, qui animal vulneravit, illudque persequitur, sibi inuicem occurrant; in quo conspectu quaestionem mouent, an dominus fundi feram bestiam ab alio iam occupari coeptam, praeoccupare possit, nec ne? Affirmant hanc quaestionem LEYSERVS ^{t)}; suamque sententiam in decisione GAI ^{u)} fundat, quam et Imperator IVSTINIANVS ^{v)} confirmauit. Ait nempe ICTUS GAIVS l. c. „illud quaesitum est, an fera bestia, quae ita vulnerata sit, vt capi possit, statim nostra esse intelligatur. Trebatio placuit statim nostram esse, et eo usque nostram videri, donec eam persequamur, quodsi desierimus eam persequi, desinere nostram esse, et rursus feri occupantis. Itaque si per hoc tempus, quo eam persequimur, alius eam ceperit eo animo, vt ipsi lucri faceret; furtum videri eum commississe. Plerique non aliter putauerunt, eam nostram esse, quam si eam ceperimus, quia multa accidere possunt, vt eam non capiamus: QVOD VERIVS EST. Sed ex his legis verbis, si quid video, id tantum sequi mihi videtur. animal occupari coeptum, nondum in dominio persequentis existere, et hinc actuali apprehensione adhuc opus esse. Facultatis illud praeoccupandi, nullibi fit mentio, ex quo inferre

^{t)} In medit. ad. ff. sp. 441. med. II. BERGER in Resolut. Lauterb. pag. 700.

^{u)} In L. 5. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.

^{v)} In §. 13. Inst. de rer. diuis.

ferre licebit, etiam quoad hunc passum, leges romanas ius naturae agnoscere, de quo tamen iam supra differui.

§. 10.

Vestigia sequelae venatoriae in iure germanico antiquo.

Quod hactenus de iustitia et aequitate sequelae venatoriae ex principiis iuris naturae, et ciuili Romani differui, id moribus et legibus patriis consentaneum, confirmatum et corroboratum deprehendimus. Scilicet veteres Germani, quorum omnis vita, testante id *Caesare w)* in venationibus consistit, et auctore *Tacito x)* multum in venatibus transegerunt, a primis statim temporibus, in eo a iure Romano recessisse videntur, vt feras bestias pro rebus accessoriis et pertinentiis praediorum habuerint, ideoque ipsam adeo venationem ceu annexum praediorum aestimandam esse statuerint, vti videre est ex glossa ad *Weichbild y)*. „Wenn „ein jeder das Seine heeget, so heeget er auch des das „in dem Seinen ist, es sey Wild, oder Zahm, das Wild ist Seyn, dieweil es in seinem Gehege ist.“ Nec non ex iure *Alemannico* cap. 35. §. 7. quo ita cautum: „Ein jegliches Wild ist eines Mannes mit Recht, dieweil es in seiner Gewalt ist, kommt es aber aus seiner „Wildbahn, so ist es nicht seyn.“ Hinc et ii qui districtum

C 3

w) In bello Gallico, lib. 6. cap. 20.

x) De moribus Germ. cap. 15, vbi tamen posterior particula non delenda est, auctore *Lipfio*.

y) Art. CXXI. in fine.

strictum alienum venandi causa ingrediebantur, feras ibi captas, non suas faciebant, sed domino fundi illas restituere, et praeterea poenam subire debebant, vti id late probatum dedit PETR. de LVDEWIG z). Hocce tamen divortio iuris romani et morum Germaniae non obstante, ius persequendi feras excitatas et vulneratas, apud Germanicae originis gentes, iam ante mediam aetatem, in vsu fuisse probari potest. Nonnulli quidem interpretes iam in lege Salica a) hocce ius stabilitum esse credunt, et sequentia verba citatae Legis de sequela intelligenda esse tradunt: „Si quis ceruum quem alterius canes mouerunt, aut lassauerunt, occiderit, aut celauerit, DC. denariis, qui faciunt Solidos XV. culpabilis iudicetur.” Pari modo et verba legis Longobardorum b) pro fundanda sua intentione allegant: „Si ceruus aut quaelibet fera ab aliquo homine sagittata fuerit, tam diu illius esse intelligatur, qui eam sagittauerit, aut vulnerauerit, usque ad aliam talem horam diei aut noctis, quae sunt horae XXIV. quando eam postposuerit et se ab ea tornauerit: Nam qui eam post transactas horas inuenerit, non sit culpabilis, sed sibi habeat ipsam feram.” Sed vtraque loca, de iure sequelae proprie sic dictae, non agunt, et commode de illo casu intelligi posse credo, quo plures in vno eodemque districtu venatorio iure venandi gaudent, et vnus ex his belluam feram occupare incipit; quo facto, durante persecutione nec

z) In Diff. de differentiis iuris Romani et Germ. in Venatione, D. ff. 4. nr. 2.

a) Tit. 35. nr. 4.

b) Lib. 1. tit. 22. cap. 6.

nec reliqui belluam vulneratam praeoccupare possunt c). Sed de eiusmodi persecutione mihi iam sermo non est, sed de illa cuius notionem supra §. 2. et 3. euoluere studui. Cuius iuris vestigia, an in documentis publicis, ante Sec. X. reperiuntur, pro certo affirmare non audeo. Antiquissimum enim, quod mihi haecenus innotuit, est illud, quod in concessione, ab Imperatore *Ottone Abbatissae Eltensi* facta continetur apud *SCHATENIVM d)* cuius verba ita se habent: "Et si ceruus vel cerua effugiat de his forestis, eos in alias „syluas sequi sit licentia Abbatissae nuntiis." — Saeculo deinde XIII. tempore vtriusque speculi, inter Saxones et Alamannos, sequela venatoria generatim vsu, et consuetudine recepta dici potest. In iure enim Prouinciali Saxo-nico ita legitur:

„Wer durch diese Bann-Förste einen reitet, sein Bogen
„und sein Armbrust soll ungespannt seyn; sein Köcher
„soll bedeckt seyn. seine Winde, und Braken sollen uff-
„gefangen, seine Hunde gekoppelt seyn. Jagd ein Mann
„ein Wild außerhalb des Forstes, und folgen ihm die
„Hunde in den Forst, er mag wohl nachfolgen, also
„daß er nicht blase noch die Hunde grüße. Und miß-
„thut dran nicht ob er das Wild auch gleich in den
„Forst fähret, seine Hunde mag er wohl wiederrufen." Et

e) Cf. STRUBEN in *rechtlichen Bedenken*, Tom. 2. obf. 140. Adde *Radenicum* de rebus gestis *Friderici Primi* Imperatoris, lib. 1. cap. 26. "Si quis lancea vel gladio feram percussit, et ante, quam manu leuauerit, alter occupauerit, nec occupantis erit: sed qui occiderit eam, sine contradictione obtinebit."

d) In *Annalibus Paderbornensibus*, pag. 344

e) Lib. 2. art. 61.

Et in iure Prouinciali Alemannico f) ita legimus:

„Ist, daß ein Mann ein Wild jaget und kommet es
 „von ihm unversehrt, es ist aber so müd, daß es nie-
 „der fällt, und nicht fürbaß mag, und kommet es aus
 „seinen Augen, daß er sein nicht siehet, wer es darnach
 „findet oder fähret, des ist es mit Recht. Und also ob
 „er sich es hat erlassen, dieweil er es sucht, so ist es
 „seyn. Wer es unter der Zeit findet, der soll es ihm
 „wieder geben es sey todt oder lebendig.“

§. II.

Quid iure Germanico nouiori iustum sit circa sequelam
 venatoriam?

Sed utriusque speculi, tam Saxonici quam Sueuici
 auctoritas, licet illam ad fec. XIV. et XV. vsque permagnam
 in Germania fuisse constat g), tunc demum hodie alicuius
 momenti est, si scilicet vsum et obseruantiam illorum pro-
 bare possimus h). Etenim, superioritate territoriali, seculis
 circiter XIII. et XIV. firmiter iam stabilita, noua quasi to-
 tius Germaniae facies existeret incepit, qua simul et memoria
 specu-

f) Cap. 350. §. 8. Adde Schannat in der Sammlung alter histori-
 scher Schriften und Documenten, pag. 319., vbi citata verba paulo
 aliter posita leguntur.

g) Cf. virum generosissimum de SELCHOW in der Geschichte der in
 Deutschland geltenden Rechte, §. 295. ibique scriptt. cit.

h) Cf. BRUNNQVELL in historia iuris, Part. 4. cap. 6. §. 15. Ab-
 rogationem iuris Sax. in terris Brunsvico-Luneburg. probauit CHR.
 LVD. SCHWID in spec. Progr., Gött. 1738.

speculorum paulatim et pedetentim deleta est atque exoleuit. Et hinc citata loca speculorum antiquitatis tantummodo causa allegari, in aprico est. Hoc tamen non obstante, illa consuetudo, vi cuius feras occupari coeptas in fundum alienum persequi licet, ita inueterata semper visa est, ut de loco suo haud moueri potuerit: quae consuetudo, quamuis illam lege aliqua expressa vniuersali, per totam Germaniam obtinente, confirmatam non deprehendamus; tamen in multis ordinationibus Prouincialibus *i*) corroborata, et de nouo quasi praescripta, passim iam nunc apparet. In aliis territoriis res silentio est praetermissa, quo ipso iura communia, tam Germanicum, quam ciuile Romanum, tacite approbata videntur. Quae cum ita sint, in quaestione, quid secundum ius Germanicum nouum et hodiernum iustum sit circa sequelam venatoriam, distinguendum esse puto: aut consuetudine et lege aliqua Prouinciali, nec non conuentione aliqua speciali, aliquid determinatum deprehendimus -- nec ne. Priori casu decisio est in manifesto. Posteriore autem h. e. in casu defectus consuetudinis, pacti, et legis Prouincialis, ius naturae, et ciuile Romanum decidunt; nec sequela venatoria inter peccata venatorum connumerari potest *k*). Iam igitur in hisce terris Brunswico-Luneburgicis, nec

i) Quarum nonnullas vide apud AHASV. FRITSCHIVM in Corp. iur. Venat., Part. 3. nec non apud STISSERVM in *der Forst- und Jagd-Historie der Teutschen*, cap. 7. §. 41. et 42. Erronea ergo est doctrina SCHNEIDEWINI ad §. 12. Inst. de rer. div., quem tamen refellunt WEHNER in obs. pract. voce *Forstrecht*, item SECKENDORF in *Fürsten-Staat*, Part. 3. cap. 3. reg. 5. nr. 6.

k) Cf. AHASV. FRITSCHIVS in venatore peccante, concl. 13. in eiusdem corpore iuris Venat., Part. 3. pag. 436.

nec lex aliqua specialis, nec consuetudo vniuersalis probari possunt, quibus abrogatio iuris communis contineatur; illam in casu dubio locum sibi vindicare, iure statuere posse credo. Haec mea assertio, et decisione summi Tribunalis quod floret *Cellae*, corroboratur, quam exhibet PVEENDORFVS ¹⁾ sequentibus verbis: „Alldieweilen es nicht allein in denen gemeinen beschriebenen Rechten erlaubt, ein auf eigenem Grund und Boden angeschossenes oder sonst verwundetes Wild in des Nachbarn Jagd-Bezirke zu verfolgen, sondern auch solches in den mehrsten Orten in Teutschland hergebracht ist, und des ein gleiches auch im Calenbergischen und Göttingischen stattnehmig sey; — solchemnach dannenhero übel gesprochen, wohl appellirt, und sententia a quo dahin zu reformiren, daß Beklagter und Appellant der Jagdsolge in Unseren Wildbahnen sich zu enthalten, oder daß solche nach Landes-Gebrauch — zusehe, zu erwiesen, nicht schuldig, sondern das angeschossene und übergetretene Wild, jedoch nach vorgängiger Anmeldung dessen an Unsere nächstwohnende Forst-Bedienten, und mittelst Obachtung dessen, was dabey bisher gebräuchlich gewesen, in Unsern Wildbahnen zu verfolgen, und darinn zu schießen oder auf andere Weise zu fangen, und daraus wegzunehmen wohl befugt sey.

S. 12.

An feras occupari iam coeptas, in territorium quod plane alterius principis est, persequi liceat?

Leges romanae, quas supra §. 8. iam allegavi, et ex quibus aequitatem et iustitiam persecutionis ferarum defendi posse

¹⁾ In obf. Tom. 3. obf. 192.

posse dixi, subditos vnus eiusdemque imperii supponere videntur, ideoque de sequela venatoria, quatenus in vno eodemque territorio et imperio exercetur, intelligi tantum possunt. Quod iudicium etiam de vtriusque speculi locis, supra citatis, ferendum est, quatenus de vetere illa consuetudine, saepius iam laudata, referunt. Superioritas enim territorialis, quae omnia iura imperii ciuilis sub se comprehendit, non est eius naturae et indolis, vt inuito subiecto cui cohaeret in territorio illius extrinsecus aliquid suscipere possimus, quod vergere potest in praecudicium. Quid! quod fines territoriales semper ita sancti visi sint, vt quaelibet transgressio pro violatione illorum habeatur. Quibus rebus ita comparatis, cum videlicet, nec leges romanae nec germ. antiquae applicationem patiantur, in illo casu, quo ferae bestiae in aliud plane territorium aufugiunt, nec sequelam venatoriam in illo exerceri posse, vix est dubitandum. Accedente tamen noua causa et titulo speciali vtique contrarium statuere debemus, quo refero concessionem specialem, pacta, et praescriptionem m).

§. 13.

De tempore et modo persequendi feras occupari iam coeptas.

Ius sequelae venariae tantum iis temporibus exercere possumus quibus venari nobis licet. Tempore ergo clauso

m) Cf. RAYS in Diff. iam cit., quippe qui hanc quaestionem latius tractat, quem hic exscribere nolo.

clauso (*zur Setzzeit*) nec non diebus feriatis, ipsa adeo venatio interdicta est, multo magis et exercitium sequelae, seu annexum iuris venandi, dictis temporibus prohibitum esse debet. Quod autem *modum* huius iuris exercendi attinet, ille varius cogitari potest, et plerumque ab obseruantia et consuetudine dependet. Sic in plerisque locis Germ. vbi conventione et lege speciali persecutio ferarum expresse sublata non est, sequens modus consuetudine determinatus attenditur:

1) Signum aliquod v. c. pileum, vel ramum ex arbore decerptum, aliudue symbolum in testimonium rei ponere solent, in illo loco, quo fera occupari coepta est; quod vocant venatores *auf den Anschuß einen Bruch legen, verreißern n.* Quo facto 2) proximo saltuario i. e. *dem naechsten Forstbedienten* factum occupationis inchoatum legitime denunciari debet o); quo ipso venatio clancularia, quam saepe nomine persecutionis exercere solent, simul praecauetur. Quae omnia 3) fieri debent confestim et e vestigio vno cursu continuo et non intermisso p). Vbi autem lege et obseruatia nihil determinatum est, ideoque in

n) Cf. IOD. BECK de iurisd. forestali, cap. 13. §. 4.

o) Cf. PUFENDORFIVS in decisione iam citata.

p) RAYS l. c. §. 19. DÖBEL in der *Jäger-Practica*, part. 3. pag. 100. Exceptionem vide in der *Baierschen Jagd- und Forst-Ordnung*, cap. 3. in qua persecutio adhuc permittitur secundo et tertio die — Iure Sax. comm. illa sequela permessa est, quae fit sine explosione scopeti, sine incitatione canum, et sine inflatu corniculi. L. R. Lib. 2. art. 61. RICHTER in dec. 16. nro. 4. Iure Sax. elect. nec ista feram persequendi licentia venantibus competit, propter ord. prov. d. a. 1555. tit. *daß keiner auf des andern Grund und Boden etc.*

in casu dubio, exercitium iuris sequelae ita competere oportet, ut effectum habere queat. Est enim species feruitutis, hinc omnia ea fieri possunt et debent, sine quibus ius ipsum non prodesset. Ex quo inferendum esse censeo, in persecutione ferarum vulneratarum, etiam illum canem venatorium adhiberi posse, quem vocant *den Schweishund*. Is enim in eo praecipue praestat utilitatem, ut persecutio eo citius finiatur: hinc nec domino venationis, in cuius districtu fit persecutio, ius competit, dictum canem interficiendi, et capiendi, *auskoppeln*; id enim turbationem iuris inuolueret, et legitimis remediis propterea agi potest. Et quia etiam iste canis, hunc in finem solutus (*geloeset*) facile deerrare potest, nec talis naturae esse solet, ut ad solum clamorem venatoris, quem saepius propter distantiam locorum ne quidem exaudire valet, redeat, etiam usus corniculi venatorii (*des halben Mondes*) sua utilitate sese commendat, quinimmo si noua explosio sclopeti seu bombardae, necessaria videatur, etiam illa fieri potest in fundo alieno, ceu id ipse testatur PVFENDORFIUS in decisione supra iam allegata.

§. 14.

De remediis iuris sequelae nomine competentibus.

Saepius fieri solet, ut is, qui feram occupari coeptam actu iam persequitur, in exercitio iuris competentis vel turbetur, vel impediatur, ita, ut a persecutione vel penitus desistere, vel eam saltem non sine altercatione, conuiciis, aliisque id genus incommodis, continuare possit. Huicce malo remedia opus esse videmus. Et si is, qui ab exercitio

E iuris

iris sequelae arcetur, vel in illo impeditur, in possessione vel quasi illius actu adhuc constituitur, non est dubitandum, quin priuata auctoritate se in illa defendere atque tueri possit q). Quod si autem vim vi repellere ipsi expedire non videatur, remediis iudicialibus vti licet, et quidem iis ipsis, quae in materia feruitutum adhibere solemus. Scilicet tam *petitorie* agere potest, quam possessoriis remediis ius suum coram iudice legitime persequi. Si possessionis nomine agit, et quidem pro ea *retinenda*, illo remedio vtitur, quod iure pontificio introductum, et sub nomine remedii spoli venire solet. Quodsi autem de quasi possessione iuris sui deiectus non est, sed in illa tantum turbatur, vtili interdico *vti possidetis r)*, tam processu ordinario quam summario seu summarissimo experiri potest s). Si tandem remedium petitorium, quo ius ipsum persequatur, ipsi vtilius videatur, *actio confessoria*, ad ius sequelae venatoriae contra negantem, turbantem, et qualemcunque impediendum, vindicandum ipsi competit.

Haec fere sunt, quae pro modulo virium mearum de sequela venatoria differere potui. Ceterum nec Lectorem beneuolum

q) Cf. L. I. C. vnde vi. L. 3. §. 9. L. 17. ff. de vi et vi armata.

r) L. fin. ff. vti possidetis.

s) Controuersum est inter Doctores, an etiam *summarissimum* priuato competat contra Principem. Quod vtiue statuendum esse videtur, quia eadem ratio huius remedii subest, si cum Principe eiusque officialibus, Principis nomine agentibus, litigamus, quam si nobis lis est cum priuato. Quae sententia nec legibus destituitur, nec auctoritate Ictorum. Cf. L. 7. C. de iure fisci. L. vn. C. de conduct. et procur. Cocceii in iure controv. de iure fisci, qu. 2. LYNCKER de resistentia quae sit potestate, §. 25. STRYBEM in vind. iur. ven., cap. 2. pag. 85. et 218.

neuolum celare volui, in conscriptione huius dissertationis idem illud mihi contigisse, quod Lucio Titio, cuius SCAEVOLA t) meminit, accidisse legimus; sine vlllo enim iurisperito hoc quaecumque conscripsi, rationem animi potius et ius naturae secutus, quam nimiam et miseram diligentiam atque doctrinam. Hinc si minus aliquid legitime, minusue perite dixerō, id pro humanitate sua corrigat atque emendet L. B. Quae pro defensione huius leuidentis opellae dixisse iam sufficiant.

t) In L. 88. §. 17. ff. de legat. 2.

Theses.

I b e s e s.

A) ad rem venatoriam pertinentes.

I. Erronea non est paroemia: *Wer darf jagen, der kann hagen.*

Haga denotat virgulti genus vnde sepes fiunt. DU

FRESNE in gloss. voce Haga.

II.

Ius glandium et faginandi, venationi adnexum non est.

III.

Canes venatorios feras indagantes et illas in fundum vicinum persequentes, dominus fundi vicini, ope sclopeti, aliaue ratione interficere non potest, ex iisdem rationibus, ob quas domino fundi columbas aliorum in suo fundo grana legentes, nec capere, nec occidere licet. vid. G. D. STRVBEN in R. B. Tom. 3. Bed. 9.

B) Varii argumenti.

IV.

Iuri reluendi pignus, longissimo tempore praescribitur.

V.

In contractu aestimatorio, dominium non transit in accipientem.

VI.

Iudicia diuisoria sunt iudicia personalia.

VII.

Filiusfamilias exceptioni *Scti Macedoniani* iurato renuncians, nec sibi praeiudicat, nec patri.

VIII.

Mulier intercedens, *Scti Vellei*. haud ignara, ab vsu beneficii sui non excluditur.

IX.

In praescriptione extinctiua bona fides non requiritur.

X.

Probatio pro exoneranda conscientia, analogiae iuris admodum conueniens est.

Göttingen, Diss., 1788-89

1789,3 12

DE
SEQVELA VENATORIA
VVLGO
IAGDFOLGE

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
AVCTORITATE
SYMMAE IN VTROQVE IVRE DIGNITATIS
CONSEQVENDAE CAVSA
A. D. XII. MART. MDCCLXXXIX
DISSERIT
AVCTOR
IO. ANDREAS NIEPER
LVNEBVRGENSIS.

GOTTINGAE,
TYPIS IO. CHRIST. DIETERICH.

ZVHALLE

